

← Forrige artikel

Bondsk i København

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 399

Del artikel: [f](#) [t](#) [in](#)

Pia Quist og Bjarne Simmelkjær Sandgaard Hansen

Bondsk i København

Gads Forlag. 144 sider. 229,95 kr.

Hvorfor blev de specielle dialekter fra Skovshoved og Amager bevaret og brugt helt op i 1980'erne? Selvom mange andre dialekter er gået tabt. De to nævnte dialekter er endda bevaret blandt handlende med meget daglig kontakt med eksempelvis københavnere.

Af Michael Koch

Nok handler bogen om de specielle dialekter som fiskerkonerne fra Amager og Skovshoved brugte. Den handler blot om meget mere end det. Når bogen læses, dukker der mange interessante kuriositeter frem. Hollandske landmænd på Amager var f.eks. ikke blot meget velstående i 1600 og 1700 tallet, de leverede også udsøgte varer i de bedste kvaliteter. På billederne kan læseren misundeligt se på kæmpe store asparges, bønner og rabarber. Hver dag kom de til torvs, og københavnere strømmede til og købte deres varer.

Amagerkone med de fineste varer. Bemærk det fine tørklæde med blonderkant. Det er tydeligt at de vidste, hvad høj kvalitet var

De hollandske bønders succes var så stor, at de udvidede produktionen af grøntsager til rundt om København, eksempelvis i Valby og Hvidovre. En af deres hemmeligheder var brugen af gødning, en viden de havde med fra Holland. De spredte hestemøg og tang ud på markerne, så der var næring nok til at dyrke kvalitet. Bønderne var meget nemme at kende. De havde pludderbukser og floshat eller høj hat på. Flothatten husker nogen måske fra hedengange Amagerbankens logo.

En stor del af bogen handler om det, som begge forfattere er eksperter i, nemlig sprog og dialekter. Fiskerkonerne fra Skovshoved havde helt deres egen dialekt. De havde også deres egen klædedragt og kunne naturligvis også kendes på deres tørklæde. Der blev fisket med både fra stranden, og straks der var overskud, blev der investeret i nye garn. Hele familien hjalp til med garnet. Det blev lyndet, det vil sige, at det blev ordnet, der blev pillet fisk ud, og det blev bundet op. Når man reparerede garnet blev det bødet. I 1867 blev Skovshoved Havn anlagt.

En "skovserkone" fra omkring 1865-75 med grønt skørt og det røde kantbånd, der signalerede, at hun var en ung kvinde. De ældre havde et blåt bånd

Når fisk og grøntsager skulle sælges, sad konerne ikke med hænderne i skødet og håbede. Næ, de råbte og talte med deres helt egen dialekt. Bogen har dyb og indgående behandling af både sprog og dialekt. Der er utallige eksempler på, hvem der havde den ene og den anden udtale og dialekt. Som noget ganske smart og faktisk enestående har forfatterne fundet gamle lydfiler. Ved hjælp af QR koder indsat i bogen, kan læseren selv høre de forskellige dialekter. Nå ja, der skal vel være plads til en sidebemærkning: Begrebet en rejekælling stammer fra de koner, der solgte rejer i de københavnske gader. De havde et særdeles højrøstet og yderst bramfrit sprog. Sagt mere præcist var det både groft og vulgært.

Når skovserne skulle på marked, kunne de godt køre med sporvognen ind. De skulle blot stille kurven med fisk hos konduktøren

Sproget var en del af varemærket. Det var vigtigt at skille sig ud. Forfatterne var overraskede over, i hvor mange år de specielle dialekter kunne konstateres. Det var først langt op i 1900-tallet, at de langsomt forsvandt, og skovser- og Amagerdialekterne var dem, der holdt ud længst tid. Bogen behandler også, hvad der er rigsdansk og standarddansk. Dialekterne er hver for sig behandlet fonetisk. Forfatterne skriver også, at danskerne er enige om, hvad der lyder klogt og kompetent. Det er ikke de traditionelle dialekter. Disse skulle opfattes som langsomme, mindre dannede og mindre begavede. Nu er anmelder oprindeligt fra Hellerup, og tager det skrevne med ophøjet ro, men mon ikke en nordjyde, en midtjyde, en sønderjyde eller en fynbo vil komme op af stolen i en fart, hvis de bliver kaldt langsomme og mindre begavede. Mange steder i vort skønne Danmark er der rigtig mange, der værner om deres hjemstavns sprog, selvom de for en tid bor i hovedstanden. Jyden vil nok kalde det kjøvenhauneri når deres dialekt angribes.

I 1930'erne var skovserkonerne blevet et vartegn for Gammel Strand. Ålen præsenteres for fotografen

En interessant bog med sproglig stor ekspertise i dialekter kombineret med spændende viden om Skovshoved, Gammel Strand og ikke mindst Amager.

[Historie-online.dk, den 20. maj 2025]

← [Forrige artikel](#)

SE RELATEREDE ARTIKLER

**TØNDERHUS – EN
KØBSTADSBORG I
HERTUGDØMMET SLESVIG**

**JÆGERSBORG ALLÉ I 300 ÅR - SMEDEN & SKABERVÆRKET.
EN BILLEDKAVALKADE**

Foredrag i Den Gamle By

Den Gamle By satser med store navne på foredragskoncept, der skal bygge bro mellem fortid, nutid og fremtid - og mellem